CZU: 378.015.3:159.947.5:303.62 **https://doi.org/10.59295/sum5(185)2025_12**

PARTICULARITĂȚI ALE MOTIVAȚIEI PENTRU ÎNVĂȚARE LA STUDENȚI – CADRU EXERIMENTAL

Corneliu RADU,
Academia „Ștefan cel Mare”

Nadejda BUTNARI,
Universitatea de Stat din Moldova

Articolul de față scoate în evidență importanța motivației pentru învățare prin prisma triplei sale ipostaze: ca premisă sau factor ce direcţionează studentul spre actul învăţării, ca mijloc cu rol de implicare şi susţinere în învăţare şi ca rezultat sau produs al învăţării, exprimând o stare de concordanţă a studentului cu obiectivele educaţionale. În acest context, sunt reflectate rezultatele experimentului psihopedagogic cu referire la motivația pentru învățare a studenților, la etapa de constatare. Rezultatele obținute atestă nivelul motivației pentru învățare, tipul de motivație și tipurile de motive dominante pentru învățare la studenți. Cercetarea evidențiază corelații ale motivației pentru învățare la studenți cu vârsta și studiile finalizate ale studenților.

Cuvinte-cheie: *motivație pentru* învățare*, motivație extrinsecă, motivație intrinsecă, motive, studenți, cadru experimental.*

PARTICULARITIES OF LEARNING MOTIVATION IN STUDENTS – EXPERIMENTAL FRAMEWORK

The present article highlights the importance of learning motivation through its threefold perspective: as a premise or factor directing the student toward the act of learning, as a means of involvement and support in learning, and as a result or product of learning, expressing a state of alignment between the student and educational objectives. In this context, the results of the psychopedagogical experiment regarding students' learning motivation at the assessment stage are presented. The obtained results confirm the level of learning motivation, the type of motivation, and the dominant reasons for learning among students. The research highlights correlations between students' learning motivation, age, and completed studies.

Keywords: *learning motivation, extrinsic motivation, intrinsic motivation, motives, students, experimental framework.*

Introducere

În ultimele decenii, peisajul educațional a suferit transformări semnificative datorită progresului tehnologic, globalizării și schimbărilor în dinamica socială și economică. Dezvoltarea societății, îndeosebi într-o eră a schimbării, depinde nemijlocit de evoluția învățământului, care este unul dintre instrumentele principale cu care societatea stimulează, dirijează şi controlează procesele dezvoltării. Aceste procese, ca forme de manifestare a noilor condiții socio-economice, impun cerințe actualizate privind nivelul de educație și dezvoltarea personalității viitorilor specialiști, prin care se formează potențialul intelectual al statului. În Republica Moldova, reformele educaționale subliniază importanța îmbunătățirii calității educației.

Așadar, societatea actuală impune noi cerințe asupra procesului de învățare. Motivaţia pentru învăţare influenţează procesul de învăţare în sine şi, implicit, rezultatele acestui proces. Aceste cerințe reflectă nevoia de a pregăti studenții pentru a face față provocărilor unei lumi globalizate și tehnologizate. Cu toate acestea, cercetările recente au evidențiat o tendință îngrijorătoare: scăderea nivelului de performanță academică în rândul studenților la diferite etape ale educației superioare. Această tendință subliniază importanța identificării unor metode eficiente și adecvate pentru a preveni insuccesul academic și pentru a stimula motivația pentru învățare, care are un rol determinant în atingerea obiectivelor educaționale și profesionale.

Conceptul de motivație pentru învățare

Motivația este unul dintre factorii care determină organismul să acționeze și să se îndrepte spre anumite scopuri, activând ca un câmp de forțe ce implică subiectul, obiectele, persoanele și activitățile. Aceasta constituie baza comportamentelor și activităților pe care le desfășoară indivizii în cadrul grupului, în funcție de specificul solicitărilor ce decurg din diferite categorii de relații funcționale (relații dintre subiect și sarcinile activității). Orice act de conduită este motivat, chiar dacă, uneori, nu ne dăm seama de motivul unei acțiuni sau alteia. Nici un act comportamental nu apare și nu se manifestă de la sine, fără o anumită incitare, direcționare și susținere energetică.

Termenul „motivaţie" este utilizat în psihologia modernă şi are o desemnare dublă: ca un ansamblu de factori care declanşează activitatea omului, ca o caracteristică a procesului care stimulează şi menţine activitatea comportamentală la un anumit nivel [2, p. 15].

D. Sălăvăstru definește motivația ca fiind „totalitatea mobilurilor interne sau externe ale conduitei sau activității, fie că sunt înnăscute sau dobândite, conștientizate sau neconștientizate, simple trebuințe fiziologice sau idealuri abstracte" [8, p. 76]. Cercetătoarea conchide că „motivația este o sursă de activitate și de aceea este considerată „motorul" personalității" [8, p. 69], susținând că „motivația include totalitatea motivelor care dinamizează comportamentul uman" [8, p. 19].

Prin motivaţia învăţării, E. Albu înţelege totalitatea mobilurilor care declanşează şi dinamizează activitatea de învăţare [1]. Constituie motive ale învăţării anumite trebuinţe de bază de autorealizare, de afirmare prin succes şcolar/ paraşcolar, apoi impulsul curiozităţii; dorinţa de a obţine note bune pentru a satisface părinţii sau pentru a fi printre premianţii clasei; teama de pedeapsă sau de eşec, anumite interese, opţiuni profesionale etc.

P. Golu susţine că, „pe măsura satisfacerii stării de motivaţie respective, semnalele de conţinut se diminuează în intensitate până la dispariţie, iar latura dinamică se converteşte energetic, locul energiei negative (în sens psihologic, iar nu fizic) de tensiune-încordare va fi luat de energia pozitivă (de asemenea, în sens psihologic) de satisfacţie, saturaţie, relaxare" [7, p. 95].

Astfel, concluzionăm că motivaţia este ansamblul de impulsuri predominant interne care susţin şi direcţionează comportamentul subiectului în activitatea de învăţare. Ea reprezintă cauza pentru care studentul învaţă sau nu învaţă. A fi motivat pentru activitatea de învăţare înseamnă a fi impulsionat de motive, a te afla într-o stare dinamogenă, mobilizatoare şi direcţionată spre realizarea unor scopuri.

Motivaţia constituie temeiul comportamentelor şi activităţilor pe care le prestează indivizii în cadrul grupului, în funcţie de specificul solicitărilor ce decurg dintr-o categorie sau alta de relaţii funcţionale (relaţii dintre subiect şi sarcinile activităţii).

Manifestări psihocomportamentale la studenții motivați pentru învățare

Studenții motivați pentru învățare prezintă anumite manifestări psihocomportamentale care reflectă nivelul lor ridicat de angajament și interes față de activitățile academice. Aceste manifestări pot fi observate atât în comportamentul lor general, cât și în atitudinea lor față de învățare (Tabelul 1).

Tabelul 1. Manifestări psihocomportamentale la studenții motivați pentru învățare

Manifestarea comportamentală	Esența manifestării
Angajamentul și implicarea activă	Studenții motivați participă activ la cursuri, seminare și discuții, pun întrebări și demonstrează curiozitate față de conținutul didactic [10].
Autoreglarea învățării	Studenții planifică și își organizează timpul eficient, monitorizându-și progresul și adaptând strategii pentru atingerea obiectivelor educaționale [9, p. 176].
Persistența și reziliența	Studenții nu renunță în fața dificultăților academice, își asumă eșecurile ca oportunități de învățare și depun efort suplimentar pentru a-și îmbunătăți performanțele [5].

Satisfacția academică	Studenții experimentează o satisfacție ridicată în legătură cu performanțele lor academice, ceea ce le stimulează dorința de a continua să învețe [4].
Colaborarea și sprijinul social	Studenții se implică în proiecte de grup, colaborează cu colegii și caută sprijinul profesorilor pentru a-și îmbunătăți înțelegerea și performanțele [3].

Aceste manifestări reflectă un nivel ridicat de motivație, influențând pozitiv atât rezultatele academice, cât și dezvoltarea personală a studenților. Crearea unui mediu educațional care stimulează motivația și oferă sprijin adecvat este esențială pentru succesul acestora.

Demers empiric în evaluarea motivației pentru învățare la studenți

Într-un mediu educațional marcat de provocări generate de globalizare, progres tehnologic și schimbări socio-economice, identificarea factorilor care influențează motivația studenților devine crucială.

În acest context, cercetarea a fost ghidată de următoarea **ipoteză**: Motivația pentru învățare la studenți se manifestă în funcție de vârsta și studiile finalizate ale acestora.

Baza experimentală o constituie Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne, cu un **lot experimental** compus din 84 de studenți, dintre care 23 de studenți ai Facultății de Drept, Administrare și Ordine Publică, anul III *și* 61 de angajați ai MAI – cursanții promoției 21 de delegați la cursul de formare profesională inițială în cadrul Centrului Integrat de Pregătire pentru Aplicarea Legii.

Scopul experimentului constă în determinarea nivelului motivației pentru învățare, tipului de motivație și tipurilor de motive dominante pentru învățare la studenți.

În vederea realizării scopului experimentului, au fost utilizate următoarele **instrumente:**

- *chestionarul de evaluare a nivelului de automotivare*, preluat de la S. Focșa-Semionov [6, pp. 328-330], constituit din 12 itemi, care măsoară nivelul general de motivație pentru învățare;

- *chestionarul de evaluare a motivației academice,* elaborat de A. A. Rean și V. A. Iakunin, constituit din 34 de itemi, care permite evaluarea tipului de motivație (intrinsecă, extrinsecă) și tipurilor de motive dominante pentru învățare la studenți (motive de comunicare și autorealizare, motive de evitare, motive de prestigiu, motive profesionale, motive educaționale și cognitive și motive sociale).

Datele obținute în urma aplicării *Chestionarului de evaluare a nivelului de automotivare* reflectă nivelul general al motivației pentru învățare la studenți (Figura 1).

Astfel, constatăm că:

- 1% din respondenți denotă un nivel scăzut al motivației pentru învățare, exprimat prin lipsa interesului pentru studiu, efort redus în activitățile academice și tendința de a abandona sarcinile educaționale în fața dificultăților;

- 25% din respondenți denotă un nivel mediu al motivației pentru învățare, fapt ce evidențiază o implicare moderată în activitățile de învățare și oscilații în interesul academic. Acești studenți pot arăta interes pentru învățare în funcție de context și de relevanța percepută a subiectelor;

- 74% din respondenți denotă un nivel înalt al motivației pentru învățare, fapt ce evidențiază un interes activ și constant în educație, efort susținut și reziliență în fața provocărilor academice. Acești studenți tind să fie foarte implicați și determinați să-și atingă obiectivele academice.

Concluzionând, evidențiem că majoritatea studenților manifestă un nivel înalt al motivației pentru învățare, ceea ce sugerează o implicare activă și o atitudine pozitivă față de procesul educațional. Această predominanță a motivației înalte poate indica eficiența strategiilor educaționale și a suportului oferit în cadrul instituției. Totodată, identificarea unui mic procent de studenți cu nivel scăzut și mediu al motivației subliniază necesitatea unor intervenții personalizate pentru a stimula interesul și angajamentul acestora în procesul de învățare, asigurând astfel succesul academic pentru toți studenții.

Datele obținute în urma aplicării *Chestionarului de evaluare a motivației academice* scot în evidență tipul de motivație pentru învățare la studenți (Figura 2) și tipul de motive pentru învățare la studenți (Tabelul 1).

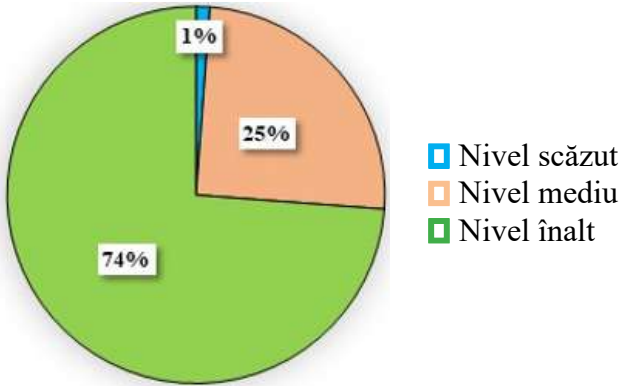

Figura 1. Nivelul general de motivație pentru învățare la studenți

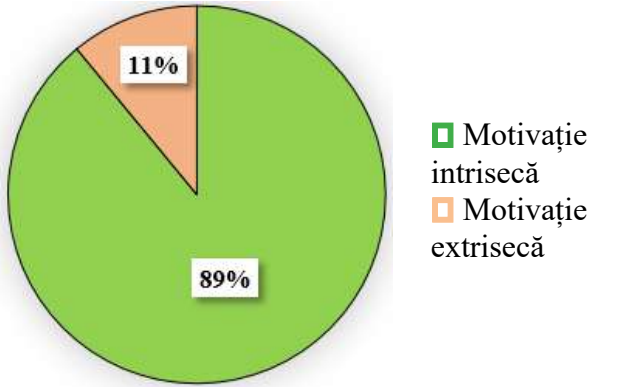

Figura 2. Tipul de motivație pentru învățare la studenți

Astfel, atestăm că majoritatea studenților (89%) posedă motivație instrinsecă, adică studiază din dorința de a acumula cunoștințe și de a-și dezvolta competențele, fiind interesați de învățare pentru satisfacția personală și dezvoltarea intelectuală, iar 11% din studenți sunt motivați extrinsec, fiind influențați de factori externi, precum obținerea unor note mari, recunoașterea socială sau avantajele profesionale. Acest aspect ar putea sugera necesitatea unor intervenții pentru a crește motivația intrinsecă în rândul studenților care se bazează mai mult pe motivația extrinsecă.

Tabelul 2. Tipul de motive pentru învățare la studenți

Tipul de motive	(%)	Profilul motivațional al studenților
Profesionale	20%	Studenții demonstrează un interes crescut pentru activitățile (cursuri, seminare, lecții practice etc.) care au legătură directă cu viitoarea lor carieră.
Comunicare și autorealizare	19%	Studenții manifestă o dorință puternică de creștere personală și de realizare a propriului potențial, prin intermediul comunicării și al explorării de sine.
Educative și cognitive	18%	Studenții sunt orientați spre dobândirea de noi cunoștințe și abilități de învățare, manifestând un interes profund pentru cunoaștere.
Sociale	18%	Studenții caută sprijin social și emoțional din partea colegilor și profesorilor, considerând acest aspect important pentru succesul lor academic și personal.
Prestigiu	13%	Studenții aspiră să ocupe poziții de leadership în organizații studențești și alte grupuri pentru a-și consolida prestigiul și influența.
Evitare	12%	Studenții manifestă frică de eșec și de consecințele acestuia (ex. critici, sancțiuni).

Datele obținute evidențiază diversitatea motivelor care stau la baza motivației academice a studenților. Majoritatea studenților sunt motivați de factori profesionali și de dorința de autorealizare, demonstrând o orientare clară către dezvoltarea personală și profesională. Motivele educaționale și sociale joacă, de asemenea, un rol important, reflectând o dorință de cunoaștere și de integrare în comunitatea academică. Un procentaj mai mic este reprezentat de respondenții care au optat pentru motivele de prestigiu și de evitare, fapt ce relevă nevoia de recunoaștere socială sau de teama de eșec academic a acestor studenți.

Rezultatele empirice au fost analizate statistic pentru a evidenția relația dintre variabilele cercetare. Astfel, putem constata următoarele corelații:

- **Analiza relației dintre tipul de motivație pentru învățare la studenți și vârsta studenților** indică spre o tendință clară ca motivația intrinsecă să fie predominantă la toate categoriile de vârstă, iar această tendință devine mai pronunțată pe măsură ce vârsta crește. Motivația extrinsecă este mai prezentă în rândul studenților mai tineri, dar scade considerabil în categoriile de vârstă mai mari. Aceste rezultate sugerează

că, pe măsură ce studenții înaintează în vârstă, sunt mai predispuși să fie motivați intrinsec, datorită unei clarificări mai bune a obiectivelor personale și a intereselor pe termen lung. Studenții mai tineri, în schimb, pot fi mai motivați de factori extrinseci, cum ar fi recompensele externe și recunoașterea, dar această motivație tinde să scadă pe măsură ce aceștia își consolidează motivele intrinseci pentru învățare.

- **Analiza relației dintre tipul de motivație pentru învățare la studenți și studiile finalizate de către studenți** relevă că pe măsură ce studenții avansează în educație, motivația intrinsecă devine din ce în ce mai dominantă, reflectând o orientare spre realizarea personală și profesională bazată pe interese și pasiuni intrinseci. Studenții cu motivație extrinsecă sunt mai puțini și se regăsesc în special la niveluri educaționale incipiente, indicând faptul că factorii extrinseci, precum recompensele externe, sunt mai puțin determinanți pe măsură ce studenții progresează academic.

- **Analiza relației dintre tipurile de motive pentru învățare la studenți și vârsta studenților** arată că studenții mai tineri (până la 25 de ani) au cele mai mari scoruri la toate tipurile de motive pentru învățare, sugerând o motivație generală mai puternică. Aceștia sunt motivați puternic de comunicare și autorealizare, evitarea eșecului, prestigiu, dezvoltare profesională, cunoaștere și interacțiuni sociale. Pe măsură ce studenții avansează în vârstă, motivația pentru aceste aspecte scade, fiind mai redusă la studenții între 26-35 de ani și cea mai scăzută la studenții de peste 36 de ani. Totuși, chiar și în aceste grupe de vârstă, motivația intrinsecă (cum ar fi motivele educaționale și cognitive, și cele sociale) rămâne predominantă.

- **Analiza relației dintre tipurile de motive pentru învățare la studenți și studiile finalizate de către studenți** arată că studenții cu studii gimnaziale finalizate au cele mai mari scoruri la toate tipurile de motive pentru învățare, sugerând o motivație generală mai puternică. Aceștia sunt motivați puternic de comunicare și autorealizare, evitarea eșecului, prestigiu, dezvoltare profesională, cunoaștere și interacțiuni sociale. Pe măsură ce nivelul de studii crește, motivația pentru diverse aspecte ale învățării devine mai echilibrată. Respondenții cu studii de colegiu și superioare au o motivație consistentă în toate categoriile, reflectând o orientare puternică spre dezvoltarea profesională și personală. Motivele de evitare și prestigiu sunt mai pronunțate la studenții cu studii liceale, în timp ce motivele profesionale și educaționale și cognitive rămân importante pentru toate grupele de studii finalizate.

Concluzii

1. Cercetarea demonstrează că motivația pentru învățare este influențată de o multitudine de factori, atât individuali cât și contextuali și școlari, care interacționează pentru a modela comportamentul și performanța academică a studenților.

2. Particularitățile motivației pentru învățare la studenți subliniază importanța motivației intrinseci și extrinseci în procesul educațional. Motivația intrinsecă, bazată pe interesul și satisfacția personală, este predominantă în rândul studenților de toate vârstele și nivelurile de studii, indicând o dorință autentică de a învăța și de a se dezvolta personal și profesional. Motivația extrinsecă, deși prezentă în proporții mai mici, este influențată de recompense externe, cum ar fi recunoașterea socială și notele bune.

3. Rezultatele obţinute indică spre necesitatea unor intervenții personalizate pentru a stimula motivația în rândul studenților cu niveluri scăzute de motivație. O abordare holistică, care să ia în considerare toți factorii influenți și să creeze un mediu educațional adaptat nevoilor și intereselor studenților, poate facilita nu doar succesul academic, ci și dezvoltarea personală a studenților. Sprijinirea stimei de sine, oferirea de feedback pozitiv și adaptarea sarcinilor didactice sunt esențiale pentru creșterea motivației pentru învățare. Astfel, educația devine nu doar un proces de acumulare de cunoștințe, ci și un motor al dezvoltării personale și al formării unor indivizi încrezători, responsabili și motivați să își atingă potențialul maxim.

4. Majoritatea studenților Academiei „Ștefan cel Mare” a MAI prezintă un nivel înalt de motivație pentru învățare, ceea ce indică o implicare activă și un interes profund pentru procesul educațional. Motivația intrinsecă pentru învățare predomină pentru toate categoriile de vârstă a studenților chestionați și/sau nivelurile studiilor obținute de ei.

5. Factorii individuali, contextuali și școlari joacă un rol important în dinamica motivației. Percepția studenților despre propria lor valoare, sprijinul familial, așteptările părinților și strategiile educaționale

adaptate sunt elemente cheie care contribuie la creșterea motivației pentru învățare.

Rezultatele investigației, cu statut de **recomandări,** pot fi utilizate în următoarele perspective:

- Instituțiile de învățământ ar trebui să dezvolte strategii care să promoveze motivația intrinsecă, oferind studenților oportunități de a explora interesele personale și de a se dezvolta pe plan personal și profesional.

- Este esențial să se ofere suport personalizat pentru studenții cu niveluri scăzute sau medii de motivație. Intervențiile personalizate ar trebui să se concentreze pe creșterea interesului și angajamentului acestor studenți în activitățile academice.

- Profesorii ar trebui să utilizeze strategii de predare care să stimuleze motivația intrinsecă și să ofere feedback pozitiv constant. Mediul educațional trebuie să fie adaptat nevoilor și intereselor studenților pentru a facilita succesul academic și dezvoltarea personală.

În opinia autorilor, atunci când un elev/student este interesat de un domeniu și își canalizează atenția și energia motivațională asupra acestuia, rezultatele și performanțele vor apărea negreșit. De multe ori, motivația poate fi greu de stimulat, însă în acele momente disciplina joacă un rol primordial în focalizarea pe obiective și scopuri.

Bibliografie:

1. ALBU, E. *Psihologia educaţiei.* Cluj-Napoca: Napoca Star, 2009. ISBN: 978-973-647-641-9.
2. ANDRIŢCHI, V. *Formarea aptitudinilor de autoeducaţie la elevi în procesul de creare şi soluţionare a contradicţiilor educaţionale. Autoreferatul tezei de doctor în pedagogie.* Chişinău, 2000. 22 p.
3. COJOCARU, A. *Stimularea motivaţiei de învăţare a elevilor mici în contextul instruirii interactiv*e. In: *Analele Ştiinţifice ale Universităţii de Studii Europene din Moldova*, 2023, pp. 149-162. ISSN 2435-1114.
4. DECI, E. L. ș.a. *Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. American Psychologist,* 55(1). 2000. pp. 68-78.
5. DWECK, C. S. *Mindset: The new psychology of success.* Random House. 2006. 227 p. ISBN: 9780345472328.
6. FOCȘA-SEMIONOV, S. *Învățarea autoreglată: teorie și aplicații educaționale.* Chișinău: Epigraf S.R.L., 2010. 360 p. ISBN 978-9975-109-21-5.
7. GOLU, P. *Motivaţia un concept de bază în psihologie.* Bucureşti: Editura Didactică şi pedagogică, 2006. 128 p. ISBN: 978973725-858.
8. SĂLĂVĂSTRU, D. *Psihologia educaţiei.* Iaşi: Editura Polirom, 2004. 288 p. ISBN: 973-681-553-6.
9. ZIMMERMAN, B. J. *Investigating self-regulation and motivation: Historical background, methodological developments, and future prospects*. In: *American Educational Research Journal,* 45(1), 2008. pp. 166-183.
10. ЗИМНЯЯ, И. А. *Педагогическая психология,* 3-е издание, пересмотренное. Москва: Московский психолого-социальный институт; Воронеж: НПО ‹МОДЭК, 2010. 448 с., стр. 124. ISBN 978-5-9770-0518.

Date despre autori:

Corneliu RADU, formator, Centrul Integrat de Pregătire pentru Aplicarea Legii, Academia „Ștefan cel Mare” a Ministerului Afacerilor Interne.

ORCID: 0009-0005-0959-1956

E-mail: corneliu.radu@mai.gov.md

Nadejda BUTNARI, doctor în științe ale educației, lector universitar, Facultatea de Psihologie și Științe ale Educației, Sociologie și Asistență Socială, Universitatea de Stat din Moldova.

ORCID: 0000-0002-1261-2368

E-mail: nadejda.butnari@usm.md

Prezentat: 27.02.2025